

Ons brein heeft bewuste ervaringen zonder dat we dat zelf weten

Bewuste ervaringen kunnen ook plaatsvinden als we even zijn afgeleid en die ervaringen daardoor zelf niet kunnen beschrijven of zien.

Dat lijkt in te gaan tegen hetgeen wij op basis van onze intuïtie geneigd zijn te geloven. Dit blijkt uit onderzoek van VU-wetenschapper Johannes Fahrenfort (Cognitieve Psychologie) waarvan de resultaten vandaag zijn gepubliceerd in het wetenschappelijke tijdschrift [PNAS](#).

De bevindingen staan haaks op het standaardmodel van bewustzijn binnen de Cognitieve Psychologie. In dat model kan bewustzijn alleen ontstaan als mensen daadwerkelijk kunnen vertellen wat ze zien. Fahrenfort: “In het standaardmodel van bewustzijn blijf je altijd zitten met de vraag waar het bewustzijn ontstaat, waar het kleine mannetje in ons brein zit dat bewuste ervaringen heeft (de homunculus). Mijn onderzoek laat zien dat bewuste ervaringen ook kunnen ontstaan als je tijdelijk afgeleid bent, waardoor je die ervaringen niet kan beschrijven. Het brein blijkt dus geen mannetje nodig te hebben om bewuste ervaringen te hebben.”

Bouwstenen van het bewustzijn

Als mensen hun bewustzijn beschrijven, dan gaat het vaak over subjectieve beleving. Bijvoorbeeld hoe ze kleuren ervaren. Dat is wat filosofen ook wel ‘qualia’ noemen, de subjectieve belevingsbouwstenen van bewustzijn. Een van de grote kernvragen binnen het bewustzijnsonderzoek is het zogenaamde hard problem: hoe kunnen materiële processen (zoals de cel processen in onze hersenen) er toe leiden dat bewustzijnsinhouden ontstaan. Fahrenfort: “In mijn experimenten laat ik zien dat integratie van informatie in het brein leidt tot bewuste ervaringen. Bewustzijn is dus een

eigenschap die ontstaat als cellen met elkaar ‘praten’ om tot een interpretatie van de buitenwereld te komen. Wat we nu hebben laten zien is dat die bewuste ervaringen ook kunnen ontstaan zonder dat je daar zelf toegang toe hebt. Bewustzijn zonder mannetje dus, waarmee het homunculus probleem is opgelost.”

Meer informatie

Het onderzoek [*Perceptual integration without conscious access*](#) is gepubliceerd in het tijdschrift PNAS. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Johannes Fahrenfort via [e-mail](#).